

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ 1).เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ 2).เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคมและปัจจัยด้านกายภาพ ของเกษตรกรกับประสิทธิภาพการเลี้ยงปลา ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ 3).เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและความต้องการของเกษตรกรในการพัฒนาการเลี้ยงปลานิล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลจังหวัดเชียงใหม่ ในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสันทราย อำเภอแมริม อำเภอสันป่าตอง อำเภอแม่วาง จำนวน 177 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ตอน คือ ข้อมูลด้านลักษณะส่วนบุคคล ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลด้านสังคม ข้อมูลด้านประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิล ข้อมูลปัญหาอุปสรรคและความต้องการของเกษตรกร แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for science Research or SPSS for Windows) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด(Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum) การทดสอบสมมุติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา กับประสิทธิภาพการเลี้ยงปลา ใช้สถิติวิเคราะห์คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิเคราะห์แบบขั้นตอน (Stepwise) เพื่อหาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตามจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคล

อายุ พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.4 มีอายุระหว่าง 46-55 ปี เกษตรกรมีอายุน้อยที่สุด 30 ปี อายุมากที่สุด 67 ปี และมีอายุเฉลี่ย 50.11 ปี

ระดับการศึกษา พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.6 มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 12.4

ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลา พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลส่วนใหญ่ ร้อยละ 48.6 มีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลานิลระหว่าง 5-10 ปี ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลานิลต่ำสุด 1 ปี ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลานิลสูงสุด 17 ปี เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาเฉลี่ย 5.09 ปี

การปฏิบัติในการเลี้ยง เกษตรกรมีระดับคะแนนการปฏิบัติในการเลี้ยงปลานิลเฉลี่ย 1.83 ถือว่าเกษตรกรมีการปฏิบัติปานกลาง แต่ผลการวิเคราะห์พบว่ายังมีบางข้อได้แก่ ก่อนเริ่มเลี้ยงปลาอีกครั้งท่านมีการเตรียมบ่อ อย่างไรบ้าง อัตราการปล่อยลูกปลานิลขนาด 3-5 ซม. ใช้อัตรากี่ตัว/ไร่ ช่วงเวลาในการปล่อยลูกปลาลงเลี้ยง การเลี้ยงปลาของท่านเมื่อปลาป่วยเป็นโรคหรือป่วยตายโดยไม่ทราบสาเหตุ ท่านจะปฏิบัติอย่างไร ที่เกษตรกรยังมีการปฏิบัติในระดับน้อยซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากระดับความรู้ในการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรเองมีระดับน้อยทำให้มีการปฏิบัติในระดับน้อย หรืออาจเป็นระบบวิธีการเลี้ยงของเกษตรกรที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นความต้องการของเกษตรกรเองที่พอใจปฏิบัติอย่างนั้น

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ลักษณะการเลี้ยงปลา พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 88.7 มีลักษณะการเลี้ยงปลาเป็นอาชีพเสริม

แรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงปลา เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 96 มีการใช้แรงงานในครอบครัวในการเลี้ยงปลา

รายได้จากการเลี้ยงปลา เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 48.6 มีรายได้จากการเลี้ยงปลาต่อรอบการผลิตระหว่าง 1,000-10,000 บาท มีรายได้จากการเลี้ยงปลาต่ำสุด 300 บาท รายได้จากการเลี้ยงปลาสูงสุด 800,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงปลาเฉลี่ยคือ 36,380.25 บาท

จำนวนเงินในการลงทุน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 36.2 มีจำนวนเงินในการลงทุนเริ่มเลี้ยงปลา ระหว่าง 1,001-10,000 บาท มีจำนวนเงินในการลงทุนเลี้ยงปลาต่ำสุด คือ 50 บาท จำนวนเงินในการลงทุนเลี้ยงปลาสูงสุด คือ 1,200,000 บาท มีจำนวนเงินในการลงทุนเลี้ยงปลาเฉลี่ย 53,504.66 บาท

ข้อมูลด้านสังคม

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ประมง เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 53.1 ไม่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ประมง รองลงมา ร้อยละ 32.8 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ประมง 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 0.7 ครั้ง/ปี

การได้รับข่าวสารทาง โทรทัศน์ นิตยสาร วารสาร วิทยุ โปสเตอร์เอกสารแผ่นพับต่างๆ หนังสือพิมพ์ และเพื่อนเกษตรกร จากผลการวิเคราะห์พบว่าเกษตรกรได้รับข่าวสารที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาในด้านต่างๆ ดังนี้ในระดับที่น้อย มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.34

การเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 79.7 ไม่ได้มีสภาพเป็นสมาชิกของสถาบันทางการเกษตร

ความรู้เรื่องการเลี้ยงปลานิล จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่จำนวน 137 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.4 มีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลานิลในระดับปานกลาง (ช่วงคะแนนที่ตอบถูก 6-10 คะแนน) รองลงมา มีเกษตรกรจำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 13 มีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลานิลในระดับน้อย (ช่วงคะแนนที่ตอบถูก 0-5 คะแนน) และมีเกษตรกรจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.6 มีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลานิลในระดับมาก (ช่วงคะแนนที่ตอบถูก มากกว่า 10 คะแนน)

ประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกร

พบว่า เกษตรกรจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 68.93 มีผลผลิตในการเลี้ยงต่ำกว่า 500 กก./ไร่ (ไม่มีประสิทธิภาพในการเลี้ยง) เกษตรกรจำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.07 มีผลผลิตมากกว่าหรือเท่ากับ 500 กก./ไร่ (มีประสิทธิภาพในการเลี้ยง) แต่จากผลการวิเคราะห์พบว่าเกษตรกรมีผลผลิตในการเลี้ยงปลาเฉลี่ย 585.82 กก./ไร่ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีความแตกต่างในวิธีการเลี้ยง ทำให้ได้ผลผลิตที่สูงต่ำมีความแตกต่างกันมาก เช่น เกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่อำเภอสันป่าตองมีการเลี้ยงปลานิลแบบยังชีพทำให้ได้ผลผลิตประมาณ 200-300 กก./ไร่ แต่เกษตรกรในพื้นที่อำเภอสันทรายมีการเลี้ยงปลานิลแบบพัฒนาทำให้ได้ผลผลิตประมาณ 1,500 กก./ไร่ ขึ้นไป ซึ่งมีความแตกต่างในด้านผลผลิตที่มาก ทำให้ได้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูง (720.62)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลาของ เกษตรกร

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลา จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า มีตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปรดังนี้

การเป็นสมาชิกของสถาบันทางการเกษตรที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปลา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการเลี้ยงปลาของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่มีสภาพเป็นสมาชิกของสถาบันทางการเกษตรที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปลา มีผลผลิตจากการเลี้ยงดี บางคนมีประสบการณ์เลี้ยงปลาไม่มาก เนื่องจากว่าการเป็นสมาชิกของสถาบันทางการเกษตรนั้น ทำให้เกษตรกรที่เลี้ยงปลาด้วยกัน ได้มีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกษตรกรมีการยอมรับเทคโนโลยีง่ายขึ้น เกิดความสามัคคีในกลุ่มคน อาชีพเดียวกัน ช่วยเหลือกัน ซึ่งทางสถาบันเองได้มีการวางระเบียบข้อบังคับให้เป็นแนวทางปฏิบัติของสมาชิกด้วย

ความรู้ในการเลี้ยงปลาของเกษตรกร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการเลี้ยงปลาของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เกษตรกรที่มีความรู้ในการเลี้ยงปลา มาก ทำให้สามารถปฏิบัติในการเลี้ยงได้เหมาะสม จึงเกิดประสิทธิภาพด้านผลผลิตในการเลี้ยงด้วย

รายได้จากการเลี้ยงปลานิลต่อรอบการผลิต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เกษตรกรที่มีรายได้จากการเลี้ยงปลานิลมากแสดงถึงว่ามีผลผลิตในการเลี้ยงมาก ทำให้เกิดความดีใจและสนใจอยากเลี้ยงต่อ และมีเงินทุนหมุนเวียนในการเลี้ยงดี ทำให้การเลี้ยงเกิดประสิทธิภาพ

ประสบการณ์ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มเลี้ยงปลานิล มีความสัมพันธ์ทางลบกับประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงถึงว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการระยะเวลาตั้งแต่เริ่มเลี้ยงปลานิลน้อย เลี้ยงปลาได้ประสิทธิภาพมากกว่าเกษตรกรที่ประสบการณ์เลี้ยงมาก เป็นเพราะว่าเกษตรกรที่เริ่มเลี้ยงปลาใหม่ได้มีการศึกษาวิธีการเลี้ยงปลา ก่อนมีความสนใจและมีการยอมรับเทคโนโลยีในการเลี้ยง ดีกว่าเกษตรกรที่เลี้ยงมานานแต่แรกเริ่มเลี้ยงไม่ได้ศึกษาให้ดีกว่าก่อนทำให้มีการลงทุนมาก แต่ผลผลิตได้ไม่ดีก็เริ่มท้อและไม่สนใจปล่อยทิ้งขว้าง

สำหรับตัวแปรอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลาของเกษตรกร
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อมูลปัญหา อุปสรรค และความต้องการของเกษตรกร

ปัญหาของเกษตรกร พบว่า ส่วนใหญ่คิดว่าอาหารปลามีราคาแพง และขาดแคลนแหล่งเงิน
ทุน การขาดแคลนแหล่งเงินทุนหมุนเวียนทำให้รู้สึกที่อาหารปลามีราคาแพง ประกอบกับ ปัจจุบัน
ต้นทุนในการเลี้ยงปลาด้านต่างๆ ได้เพิ่มขึ้น ถ้ามีการกู้เงินมาลงทุนในการเลี้ยงก็ต้องเสียดอกเบี้ยทำ
ให้ได้กำไรน้อยไม่คุ้มค่า ส่วนปัญหามีพื้นที่ในการเลี้ยงน้อย เป็นปัญหาใหญ่ที่แก้ได้ค่อนข้างยาก
เพราะจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจและมีการขยายตัวของชุมชนเมือง
ทำให้พื้นที่ในอำเภอที่ติดกับอำเภอเมืองมีความเจริญทางเศรษฐกิจตามไปด้วยส่งผลให้ราคาที่ดิน
สูง ดังนั้นการขยายพื้นที่การเลี้ยงก็ทำได้ยาก มีต้นทุนสูง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจต้องมีการ
ศึกษาวางแผนหาทางต่อไป

ความต้องการ เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้ ลูกพันธุ์ปลานิลควรมีคุณภาพสูงขึ้น ให้มีการ
ลดราคาอาหารสำเร็จรูป ให้มีตลาดรองรับผลผลิตปลานิลหรือมีการประกันราคาปลา ผลตอบแทน
ในการเลี้ยงมากขึ้น มีอาหารปลานิลที่มีคุณภาพเหมาะแก่การเลี้ยง มีปริมาณน้ำใช้อย่างพอเพียง
ได้รับเงินอุดหนุน เงินทุนในการเลี้ยงปลานิล

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรในจังหวัด
เชียงใหม่

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่

1. การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปลา จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่
มีสภาพเป็นสมาชิกของสถาบันทางการเกษตรที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปลา มีผลผลิตจากการเลี้ยงดี บาง
คนมีประสบการณ์เลี้ยงปลาไม่มาก เนื่องจากว่าการเป็นสมาชิกของสถาบันทางการเกษตรนั้น ทำให้
เกษตรกรที่เลี้ยงปลาด้วยกันได้มีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกษตรกรมี
การยอมรับเทคโนโลยีง่ายขึ้น เกิดความสามัคคีในกลุ่มคนอาชีพเดียวกัน ช่วยเหลือกัน ซึ่งทาง
สถาบันเองได้มีการวางระเบียบข้อบังคับให้เป็นแนวทางปฏิบัติของสมาชิกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ
สุริยา(2536) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรทำนา อำเภอสันกำแพง
จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมในงานกลุ่ม ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้กลุ่ม
เกษตรกรประสบความสำเร็จ กรณีมีส่วนร่วมในงานกลุ่มในที่นี้ หมายถึง การรวมตัวเป็นกลุ่มผู้ผลิต
การร่วมกันซื้อขายผลผลิต การร่วมกันวางแผนและดำเนินกิจกรรมการผลิตการแสดงข้อคิดเห็นและ
นำข้อคิดเห็นมาอภิปรายร่วมกัน การเข้าร่วมประชุมสามัญประจำปี การร่วมกันพัฒนาหมู่บ้าน ฯลฯ

เมื่อเกษตรกรมีความคิดเป็นส่วนรวม เกษตรกรก็จะมีความตั้งใจในการผลิต ในการทำงานอันยังผลให้เกิดความสำเร็จของกลุ่มได้ในที่สุด และประทีป(2541) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำชลประทานของโครงการชลประทานเขื่อนแม่กวงอุดมธารา ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำชลประทานเพื่อการเกษตรของเกษตรกร

2. ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับเรื่องการเลี้ยงปลานิล ซึ่งเป็นความรู้ด้านเกี่ยวกับตัวปลานิล การเลี้ยงปลานิล ความรู้ในการจัดการในการเลี้ยงปลานิล ด้านสุขศาสตร์ และการจัดการสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในการเลี้ยงปลานิลมีคะแนนในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาความรู้ของเกษตรกรในแต่ละด้านพบว่า ในด้านการเลี้ยงปลานิล ความรู้ในการจัดการในการเลี้ยงปลานิล เกษตรกรมีความรู้ที่ดี ส่วนข้อที่เกษตรกรเกินร้อยละ 50 ตอบผิด มี 6 ข้อ ได้แก่ 1. ปลานิลสามารถนำมาเลี้ยงร่วมกับปลาชนิดอื่นๆ ได้ทุกชนิด 2. ปริมาณอาหารที่ให้ปลากินจะขึ้นอยู่กับขนาดของปลาและอุณหภูมิของน้ำ (ปลาโตให้น้อยปลาเล็กให้มาก) 3. การปล่อยลูกปลานิวลงเลี้ยงสามารถปล่อยเวลาใดก็ได้ 4. ปลานิลเพศผู้จะตัวโต กว่าปลาเพศเมีย 5. ปลานิลแปลงเพศเป็นเพศผู้และเป็นหมัน 6. ถ้าน้ำมีค่าความเป็นกรดเป็นด่างต่ำจะทำให้ปลาโตช้าและอาจเป็นหมันได้ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการตั้งคำถามที่ยากมากเกินไป ทำให้เกษตรกรตอบผิดและได้คะแนนความรู้เฉลี่ยน้อยไปด้วย

แต่จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรที่มีความรู้ในการเลี้ยงปลานิลมาก สามารถทำการเลี้ยงปลานิลให้เกิดประสิทธิภาพด้านผลผลิตในการเลี้ยงมาก เพราะว่าเกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง จึงทำให้ได้ผลผลิตมากด้วย ซึ่งสอดคล้องกับศักดิ์สิทธิ์ (2538) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมโครงการปลูกกระเทียมพันธุ์เมืองฝางของเกษตรกรในจังหวัดพะเยา พบว่า ความรู้ที่ถูกต้องในการปลูกกระเทียมพันธุ์เมืองฝางมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับการส่งเสริมการปลูกกระเทียมพันธุ์เมืองฝางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กล่าวได้ว่าเกษตรกรที่มีความรู้มาก ก็จะนำความรู้ไปปฏิบัติในการปลูกกระเทียมพันธุ์เมืองฝางมาก และจะมีผลสืบเนื่องคือ ได้รับผลผลิตมากตามไปด้วย

3. รายได้จากการเลี้ยงปลานิล ซึ่งหมายถึงรายได้ของเกษตรกรแต่ละรายที่ได้จากการจำหน่ายปลานิลต่อรอบการผลิต โดยไม่หักต้นทุน พบว่าเกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงปลาเฉลี่ย 36,380 บาท/รอบการผลิต

จากการศึกษาพบว่า ถ้าเกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงปลานิลมากจะมีผลผลิตในการเลี้ยงมาก ซึ่งสอดคล้องกับ อเนก(2542) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำนาขี้เหล็ก ตำบลขี้เหล็ก อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รายได้รวมของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำนาขี้เหล็กมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการยอมรับเทคโนโลยีการ

ผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองกล่าวคือ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีรายได้มากจะมีการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ มากกว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่มีรายได้น้อย เฉลิมชนม์(2538) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสุกรแม่พันธุ์ของบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รายได้รวมจากการเลี้ยงสุกร มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการยอมรับเทคโนโลยีในการผลิตสุกรแม่พันธุ์ กล่าวคือ เกษตรกรที่มีรายได้รวมจากการเลี้ยงสุกรมากจะมีการยอมรับเทคโนโลยีในการผลิตสุกรแม่พันธุ์มากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้รวมจากการเลี้ยงน้อย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากเกษตรกรที่มีรายได้รวมจากการเลี้ยงสุกรมาก อาจจะมีความสามารถในการจัดการฟาร์มสุกรที่ดีโดยมีการนำเอาเทคโนโลยีที่ได้รับมาจากเจ้าหน้าที่มาใช้ในฟาร์มของตนอย่างเต็มที่และปฏิบัติตามอย่างเต็มที่และปฏิบัติอย่างเคร่งครัด จึงทำให้มีผลผลิตดีและมีรายได้ที่ดีกว่าเกษตรกรที่ไม่มีความสามารถในการจัดการฟาร์มสุกรที่ดี ดังนั้น รายได้รวมจากการเลี้ยงสุกรที่แตกต่างกัน จึงมีผลทำให้การยอมรับเทคโนโลยีในการผลิตสุกรแม่พันธุ์ของเกษตรกรมีความแตกต่างกัน และสุพัฒน์ (2546) ได้ศึกษาเรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของสมาชิกสหกรณ์ในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ารายได้จากการขายเมล็ดพันธุ์ข้าว มีความสัมพันธ์กับวิธีการปฏิบัติในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

4. ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลานิล พบว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลานิลน้อยสามารถเลี้ยงปลานิลให้มีประสิทธิภาพได้ดีกว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลานิลมาก เป็นเพราะว่าเกษตรกรที่เริ่มเลี้ยงปลานิลใหม่มีความตั้งใจและสนใจในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลานิล มีการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ ดีกว่าเกษตรกรรายเก่า มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงปลา และเมื่อการเลี้ยงครั้งแรกได้ผลดีก็มีกำลังใจในการเลี้ยงที่ดีขึ้นและทำการเลี้ยงต่อไป ส่วนเกษตรกรรายเก่าที่มีประสบการณ์มากเป็นเกษตรกรที่ทำการเลี้ยงเริ่มแรกโดยขาดความรู้วิธีการเลี้ยงที่ถูกต้อง มีการลงทุนเริ่มแรกมาก ไม่มีการรวมกลุ่มกับเกษตรกรรายอื่นๆ ทำให้ได้ผลผลิตแรกเริ่มน้อย และประสบปัญหาด้านการตลาด ทำให้เกิดการท้อแท้ การยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ ก็น้อยลง แต่ว่าได้ลงทุนในด้านต้นทุนถาวรไปแล้วจึงทำการเลี้ยงต่อไปแต่ไม่ได้เอาใจใส่ดูแลหมื่อครั้งแรกๆ ทำให้ได้ผลผลิตน้อยลงเรื่อยๆ จนถึงขั้นปล่อยทิ้งไม่สนใจ สุใจ(2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งใน อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประสบการณ์ในการปลูกมันฝรั่ง มีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กล่าวคือ สมาชิกกลุ่มผู้ปลูกมันฝรั่ง เป็นผู้ที่มีความประสบการณ์ในการปลูกมันฝรั่งน้อยกว่าสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกมันฝรั่ง

ลิขสิทธิ์ © by Chiang Mai University
All rights reserved

ปัญหาอุปสรรคและความต้องการ ของเกษตรกรเกี่ยวกับการเลี้ยงปลานิล

ปัญหาที่เกษตรกรพบคือ ปัญหาการลงทุนเริ่มต้นมาก เกษตรกรต้องการให้รัฐให้ทุนสนับสนุนในการเลี้ยงปลานิล เช่น อาจช่วยเป็นพันธุ์ปลา หากกระชังให้ ชุดบ่อให้ สนับสนุนอาหารเม็ด ในขั้นต้น ต้องการให้ลูกพันธุ์ปลานิลควรมีคุณภาพสูงขึ้น เพราะจากการสอบถามพบว่าปลานิลแปลงเพศ(ปลานิลเพศผู้)ที่เกษตรกรซื้อมาเลี้ยงยังมีการออกลูกหลานในบ่อ ปลานิลที่เลี้ยงมานานตัวไม่ค่อยโต ซึ่งเกิดจากการขาดความรู้ของเกษตรกรเองว่าปลานิลหากเลี้ยงรวมเพศผู้-เมีย ในบ่อเดียวกันปลาจะตัวไม่โตแต่มีลูกหลานเต็มบ่อ ปลาแปลงเพศสามารถทำได้ไม่ถึง 100 เปอร์เซ็นต์ แสดงว่าอาจมีปลาเพศเมียปนเข้ามา 4-5 ตัว ก็ยังเกิดลูกปลาในบ่อ และถ้าเลี้ยงเกิน 6 เดือนปลาก็อาจกลับมาเป็นเพศเมียอย่างเดิมได้ ทำให้มีการออกลูกหลานเต็มบ่อ โตช้า และต้องการให้ลดราคาอาหารสำเร็จรูป ให้มีตลาดรองรับผลผลิตปลานิลหรือมีการประกันราคาปลา

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอข้อคิดเห็นบางประการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางให้ความรู้ คำแนะนำแก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกร ได้มีการเลี้ยงปลานิลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งอาจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าสภาพการเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตรที่เกี่ยวกับด้านการเลี้ยงปลา มีผลต่อประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกร ดังนั้นสำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการส่งเสริมให้ เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มเกษตรกรที่เข้มแข็งหรือจัดตั้งเป็นสหกรณ์เพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีราคาถูกจำหน่ายแก่สมาชิก เป็นที่พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ รวมถึงเป็นแหล่งรวบรวมหาตลาดจำหน่ายผลผลิตให้แก่เกษตรกรเพื่อลดปัญหาพ่อค้าคนกลาง และช่วยให้มีอำนาจในการต่อรองทางการตลาดสามารถขายผลผลิตได้ราคาสูงขึ้น

2. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความรู้ และรายได้ในการเลี้ยงปลามีผลต่อประสิทธิภาพ การเลี้ยงปลาของเกษตรกร สำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความช่วยเหลือ เกษตรกรในด้าน การให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาในเรื่องการให้ความรู้ และเทคโนโลยี การเลี้ยงปลานิล เช่นการผลิตอาหารสำเร็จรูปไว้ใช้เอง การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลานิล การจัดการฟาร์ม การจัดจำหน่าย เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงปลานิลของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เนื่องจากในปัจจุบันผลการศึกษพบว่าเกษตรกรมีการได้รับข่าวสารด้านการเกษตร จากเจ้าหน้าที่ หรือสื่อประเภทต่างๆน้อย สำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรหาวิธีการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงปลานิลถึงเกษตรกรเพิ่มมากยิ่งขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ ประมงควรมีการเสริมสร้างศักยภาพเพื่อปฏิบัติงานภาคสนาม ให้พร้อมที่จะเป็นที่ปรึกษาให้

เกษตรกรในด้านการเลี้ยง ปัญหาโรคปลา การจัดการฟาร์ม ตลอดจนการจับจำหน่ายและแปรรูปผลผลิต

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่มีอาชีพหลักในการเลี้ยงปลานิล ส่งเสริมและช่วยเหลือให้มีการเลี้ยงอย่างถูกหลักวิธีจนประสบความสำเร็จเพื่อเป็นตัวอย่างให้เกษตรกรรายอื่นได้อาเป็นแบบอย่างและได้เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านการเลี้ยงปลานิลให้เกษตรกรที่สนใจต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกร ให้ครอบคลุมถึงปัจจัยในทุกแง่มุม และบังเกิดผลดีแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลมากยิ่งขึ้น ควรมีข้อเสนอแนะในการวิจัยเพิ่มเติมครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่นๆเช่น ระยะเวลาเลี้ยง อาหารที่ใช้เลี้ยง สภาพดิน และแหล่งน้ำที่นำมาใช้ในการเลี้ยงปลาที่จะมีผลต่อประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมาประกอบการพิจารณา

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมด้านการที่จะสามารถนำปลานิลมาแปรรูปเป็นสินค้าชนิดใหม่ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตให้แก่ปลานิล เช่น ปลานิลหยอง ลูกชิ้นปลานิล กระเป๋าเงินหนังปลานิล เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาถึงต้นทุน และผลตอบแทนของการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรในจังหวัด เชียงใหม่ว่าคุ้มค่าหรือไม่ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมการเลี้ยง ปลานิลต่อไป

4. ควรมีการศึกษาถึงแนวทางลักษณะการเลี้ยงปลานิลที่เหมาะสมของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลานิลในทุกด้าน

5. ควรมีการศึกษาถึงกิจกรรมการทำงานของกลุ่มการเลี้ยงปลานิลที่ประสบความสำเร็จ เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงปลานิลสันทราย